

LUPTA

le combat

Director : Mihai Korne

Redactor : Antonia Constantinescu

COSTUL ABONAMENTULUI PE UN AN

In franci francezi

FRANTA FRF 250

EUROPA FRF 300

Cu avionul :

AFRICA FRF 350

AMERICA DE NORD

ISRAEL

AMERICA DE SUD

ASIA FRF 400

AUSTRALIA

In alte valute tariful este majorat

pentru acoperirea cheltuielilor

bancare :

DM 100 - Fr. Elv. 90 - L. St. 35

USA 60 sau echivalent

USA 70 sau echivalent

125, Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud - France

Téléphone : (33-1) 41 12 03 73 - Tétex 270125F

Commission Paritaire N° 65481 - C.C.P. : 11 341 71 A Paris

Téléfax : (33-1) 46.02.1437

Numărul 232

7 octombrie 1994

CU BUNĂ ȘTIINȚĂ

În 9 octombrie 1944, acum 50 de ani, Churchill discuta cu Stalin la Moscova împărțirea zonelor de influență în centrul Europei. Discuțiile s-au încheiat cu aprobarea procentelor scrise de premierul britanic pe un petec de hârtie, pe care dictatorul sovietic a preferat să nu-l distrugă, ca, ulterior, să poată fi dat în vileag de serviciile KGB-ului. Bulgaria, România, Ungaria și Iugoslavia, într-o mai mică măsură, rămăneau în zona sovietică, iar Grecia în cea anglo-americană.

De cinci decenii locuitorii țărilor comuniste reproșează premierului britanic împărțirea pe care o acceptase în cursul negocierilor, uitând că trupele sovietice ocupaseră deja aceste țări. Anglia nu avea forța să se opună și opinia publică americană nu voia să pornească un război cu armata sovietică, când nemții rezistau încă în Ardeni și pe Rin, iar japonezii în insule, la mii de kilometri de Tokio.

Noi înșine nu ne-am pus niciodată întrebarea dacă avem sau nu o răspundere în această împărțire.

Actul de al 23 August 1944 a fost și continuă să fie îndelung discutat după opțiunile partizane ale fiecăruia. Nu s-a făcut, în schimb, niciodată o analiză a bătăliei care s-a desfășurat între 19 și 23 august 1944. Apărarea frontului pe care blindatele sovietice l-au spart între Iași și Tîrgul Frumos se sprijinea în adâncime pe dealuri împădurite propice armelor antitanc. O analiză serioasă a ordinilor și contraordinelor ar dezvălui poate că prăbușirea frontului din Moldova se datorează în primul rînd comandamentului Armatei a IV-a și unor generali care au căpătat ulterior multe stele în armata Republicii Populare Române.

Fără îndoială că România nu s-a transformat într-un cîmp de bătălie, cum se presupune că ar fi fost cazul dacă nu ceream armistițiul fără condiții la 23 August. Declarațiile făcute de străini au vehiculat ideea că, prin acțiunea sa, România a scurtat războiul cu 200 de zile. Astăzi, cînd se comemorează în Occident evenimentele de acum o jumătate de secol, rolul României din acea vreme este, cu foarte rare excepții, total ignorat.

Am scurtat realmente războiul deschizînd sovieticilor poarta Balcanilor?

Dacă frontul rezista între Iași și Chișinău, este de presupus că Stalin, care voia oricum să ajungă primul la Berlin, ar fi încercat încă din toamna lui 1944 spărtura pe Vistula, folosind răscoala poloneză din Varșovia. Desigur, sovieticii nu doreau reconstituirea unei puternice armate poloneze, dar aceasta putea fi, oricum, ulterior decimată de germani pe drumul spre Berlin.

Profitînd însă de spărtura din Moldova, Stalin i-a lăsat pe nemți să înăbușe răscoala, așteptînd luni de zile în fața Varșoviei. Între timp, trupele sale ocupau, practic fără luptă, România, Bulgaria, Iugoslavia și intrau în pusta maghiară, unde armata română, sub comandament sovietic, urma să aibă pierderi grele pe Tisa, înainte de a fi decimată cu bună știință în fața Budapestei și în munții Tatra.

Victoria ușor dobîndită în Moldova îi deschisese lui Stalin perspectiva politică de a ocupa pe multă vreme centrul Europei, pe care n-avea de ce să o scape cînd l-a primit pe Churchill la Moscova.

Ca români avem sau nu o răspundere și care?!...

Nu este prima dată cînd evităm să răspundem și preferăm să luăm drept bun ce ne convine. Pe planul militar deja evocat, războiul precedent din 1916 începuse cu un șir de catastrofe, pe care istoriografia româna a preferat să nu le adîncească. Roade ale nepregătirii și incompetenței, trecerea munților, bătălia Jiului și Turtucaia, au fost urmate de epidemia de tifos care a secerat covîrșitoarea majoritate a celor 800.000 de ostași căzuți în războiul de întregire. Nu suntem singurii care preferăm să evocăm victoriile - spre pildă bătăliile de la Oituz, Mărăști sau Mărășești - decît înfrîngerile, însă ambele sunt necesare ca înțelegerea trecutului să ne poată fi învățămînt.

Aspectul militar nu este singurul, nici cel mai important. Acte politice arbitrare, pasivitatea, complezența și corupția, abuzurile mergînd pînă la violență și sălbăcie au fost de cele mai multe ori trecute sub tăcere sau uitate pentru a rămîne ascunse opiniei publice.

Cîți dintre cei care se plîng astăzi că nu s-a făcut lumină asupra crimelor comunismului, s-au întrebat cum s-a comportat administrația românească din timpul războiului cu evreei în Transnistria? Deși autoritățile românești, inclusiv jandarmeria, armata și nu numai naziștii, au fost direct implicate în exterminarea evreilor ca represalii în toamna 1941 la Odesa, nici un istoric militar sau civil

<https://biblioteca-digitala.ro>

român nu a cercetat faptele. Nimeni nu a cercetat nici exterminările ulterioare în barăcile ticsite din anumite lagăre, cărora li s-a dat foc după ce fuseseră închise din exterior și geamurile astupate cu paie.

Nu ajunge să ne prevalăm de omenia românească invocînd, pe drept cuvînt, că în timpul războiului evreei din vechiul regat, Banat și sudul Transilvaniei nu au fost exterminați de naziști, cîtă vreme, în mod deliberat, ascundem celălalt aspect, din păcate tot atît de neaoș, al sălbăciei primitive pe care o regăsim și astăzi sub alte forme.

O asemenea cercetare este cu mult mai importantă pentru noi românii decît pentru urmașii victimelor. Noi trebuie să ne lecuim de reacțiile primare care, în cele din urmă, ne dăunează în primul rînd nouă înșine.

Nu e de mirare că regimul comunist care utiliza aceleași metode nu a încercat să clarifice crimele trecutului, dar este datoria celor care luptă pentru democrație să o facă, chiar dacă multe din dezvăluirile care ar urma nu vor place opiniei publice românești de astăzi. Nici germanilor nu le place cînd li se reamintesc crimele naziste dar fără aceasta reamintire, fără rolul său educativ, Germania de astăzi nu ar fi devenit o țară democrată și nu ar fi beneficiat nici de dezvoltarea uluitoare pe care a cunoscut-o după înfrîngerea din 1945.

Cazul nu este izolat. Japonia, deși cu mult mai multe reticențe în dezvăluirea barbariilor săvîrșite de armata niponă în zonele ocupate, a început să procedeze la fel cînd a devenit o democrație.

Cui incumbă rolul ingrat de a deschide ochii alor noștri ca să izgonim răul ce crește în ignoranță, complexe și frustrări? Dacă politicienii ar avea anvergură necesară, ar fi cei mai în măsură să o facă. Nu ne putem însă aștepta să o facă oameni care au asmuțit pe mineri, au instigat sau au tolerat confruntările etnice de la Tg. Mureș și mai apelează și astăzi la partidele extreme. Mulți din opoziție sunt, la rîndul lor, atît de timorați și grijulii să-și păstreze electoratul, încît încearcă cel mult să-l urmeze necum să-l conducă.

Cîți gînditori, scriitori sau poeți ar avea luciditatea și curajul să deschidă drumuri spre viitor în loc să-și depene dezamăgirile prezente?

Vremurile generațiilor trecute, cînd

Mihai KORNE

p. 4

STEAGUL NE MAI RĂMÎNE?...?

La o săptămână de la discursul prezidențial din Parlament, care a uimit prin caracterul său pro-european și reformist, același președinte Iliescu s-a înființat la Casa Poporului, unde avea loc Congresul Internațional al Industriașilor și Întreprinzătorilor, și a elogiat relațiile de tip CAER. E drept, participanții veneau din Rusia și republicile ex-sovietice, din Ungaria și Bulgaria. Arkadi Volski (șeful delegației ruse, președintele coordonator al Congresului Internațional al Industriașilor și Întreprinzătorilor, înființat acum doi ani, incluzând lobby-urile industriale din fostul lagăr socialist) constata: *"diriguiitorii României ne-au acordat mare atenție... ei știu ce vor și înțeleg ceea ce fac"*.

Arkadi Volski și George Păunescu, președintele Uniunii Industriașilor din România, au dat la sfârșitul întrunirii, o declarație din care se putea afla că, pentru *"integrarea economică a țărilor noastre"* - ținând seama de *"potențialul și complementaritatea economiilor noastre, apropierea geografică și relațiile statornice"* -, ei adresează *"rugăminți insistente"* președinților, parlamentelor și guvernelor României și Rusiei, *"în numele cercurilor de afaceri româno-ruse"*. În final se spune: *"adresăm Uniunii generale a industriașilor din România și Rusia rugămintea de a face intervenții insistente la organele de stat și guvernamentale, în a cărora competență intră*

problemele legate de crearea de condiții favorabile pentru intensificarea relațiilor economice româno-ruse". De altfel, Adrian Năstase declara: *"se pare că, în anumite situații, oamenii de afaceri sunt mai rapizi decât polițienii în reacții. Poate că vom reuși și noi, la nivelul guvernelor, să înțelegem că sunt mai multe lucruri pe care le putem schimba, dar că nu putem modifica nici geografia și, în mare măsură, nici cerințele economiei de piață"*.

Printre altele, Arkadi Volski propune introducerea unei monede comune, pentru că desființarea plășilor în ruble (înlocuită cu valuta forte) a dăunat grav schimburilor economice, iar pe plan bilateral, împreună cu George Păunescu, preconizează înființarea de societăți mixte, insistându-se pe industria militară, metalurgică și petrolieră, și a unei bănci mixte.

Reprezentantul Bulgariei, Stanilov, a fost limpede: *"La congresul de la București au fost spulberate cu voce tare toate îndoielile concluzia fiind că, fără colaborarea dintre noi, țările fostului bloc comunist, nu ajungem nicăieri"*.

UN PENAR = 5.600 LEI

La începutul lui septembrie, odată cu venirea noului ministru al Agriculturii (semn că nimeni nu se teme de pierderea reputației) s-a scumpit piinea. De la 1 octombrie se scumpesc transportul public cu 50%, energia termică, salubritățile și țigările de fabricație autohtonă.

Se va scumpi și apa. Dar ea nu este plătită, ca în Franța, după consumul înregistrat, ci după

numărul de persoane.... adică după o arbitrară porție de metri cubi. Și chiar dacă un imobil are apometru, regia de distribuție a apei refuză să-l consulte. Deci, chiar dacă locatarul lipsește câteva luni de acasă și nu folosește nici o picătură de apă, continuă să plătească. Plătește și dacă apa curge din cînd în cînd.

Statisticienii consideră că o familie de patru persoane, - părinți și cu doi copii - ar avea nevoie de 384.000 lei lunar, or salariul minim pe economie este de 54.000 lei.

Și cum a început școala, câteva socoteli. Un caiet obișnuit (48 de foi) = 334 lei; un caiet de muzică = 527 lei, un caiet de desen = 607 lei; un bloc de desen = 1143 lei; o cutie de creioane colorate, între 1900 și 5500 lei; ghiozdane din plastic, între 15 și 25.000, un penar simplu = 5600 lei, o uniformă școlară (urâtă!) = 40.000 lei. Deci costul echipării unui elev se ridică la 100.000 lei.

Cît despre calitatea oferită, în prezua începerii cursurilor lipseau peste un milion de manuale școlare, fiindcă fabrica Letea nu și-a onorat contractul cu Editura didactică și pedagogică, iar în București, deși 32 de școli n-au primit avizul Poliției sanitare, ele vor fi totuși deschise, pentru că și așa, din cauza crizei spațiilor de învățămînt, în multe școli, mai ales din Capitală, copiii vor învăța în trei schimburi, profesorii ținînd ore de 25 de minute...

PRINTRE ÎNDELETNICIRILE EPISCOPULUI DE BUCUREȘTI

Sîmbătă, 17 septembrie Societatea Comercială Stacorp import-export, director Katz Marcu Moise, a inaugurat la București Cazinoul Bucur. Toalete, mize fabuloase. Episcopul ortodox de București, înconjurat de cantori, a sfințit Cazinoul. Masa a fost compusă din 50 de feluri și a costat 20.000 dolari. De persoană. La miezul nopții s-a tras cu tunul. Adică este ceea ce au crezut vecinii din apropierea străzii Poenaru Bordea. Au fost de fapt focuri de artificii.

INVITAȚIA CONTRAMANDATĂ

Întîlnirea din 21 septembrie, propusă de guvern Convenției Democratice, pentru discutarea proiectului de privatizare n-a mai avut loc. Deși guvernul fusese de acord, în schimbul public de scrisori, ca delegația CDR să fie compusă din *"președinte, liderii partidelor parlamentare și specialiști în probleme economico-financiare"* ministrul pentru relația cu parlamentul, Valer Dorneanu, a telefonat rugîndu-l pe vicepreședintele PNȚCD, Ion Diaconescu, să deponă toate eforturile ca din delegația CDR să nu facă parte reprezentanții PL'93, Raymond Luca și Dinu Patriciu. Se forța în acest fel un refuz al Convenției, ceea ce s-a și întîmplat, întîlnirea anulîndu-se.

Pretextul era simplu. Încă din primăvara, partidul lui Dinu Patriciu l-a exasperat pe N.Văcăroiu și echipa sa: a sesizat Curtea de Conturi pentru controlul gestionării resurselor publice între 1/I și 10/V '94, cerînd președintelui Iliescu să declanșeze procedura penală pentru *"starea de ilegalitate în care se află România"* prin prezentarea proiectului de buget în Parlament cu o întîrziere de 7 luni. La 3 august, în *"Jurnalul național"*, Raymond Luca, membru în comitetul director, deputat PL'93, îi considera pe membrii executivului *"tîmpii, corupți, escroci"*

PROTEST

Constatăm cu îngrijorare că se încalcă mai departe necesara autonomie profesională a domeniului protecției și restaurării monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice. Recentele acte ale Guvernului României și Ministerului Culturii adîncesc cu un nou abuz procesul de centralizare a deciziilor și de aservire a instituțiilor de specialitate față de conjuncturale interese politice.

Prima fază a constat în anularea ilegală - prin nerespectarea Decretului 91/1990 și a actelor normative sprijinite pe acesta - a Statutului de autonomie al Comisiei Naționale a Monumentelor Ansamblurilor și Siturilor Istorice (C.N.M.A.S.I.) Forurile îndreptățite să intervină (Camerale și Comisiile Parlamentului, Președinția, Curtea Constituțională) nu au luat nici o poziție față de acest act, nerăsponzînd adreselor prin care vechea Comisie națională, în plen, s-a opus ingerinței politicului în domeniul științific. Noua ordonanță guvernamentală rezultă a fi a doua fază în cadrul unei strategii aplicate cu îndărătnicie, tînzînd să aducă domeniul monumentelor istorice în situația precară și rușinoasă a anilor 1977-1989, în care România era singura țară europeană fără o instituție de profil. Este de menționat că actuala conducere a Comisiei Naționale, numită abuziv de Ministerul Culturii în 1993 (*) a acceptat atunci nesocotirea Decretului 91/1990, garant al autonomiei Comisiei, dar îl invocă acum în propria apărare, cînd Ministerul trece, cu măsurile prezente, la o etapă nouă a programului de mult stabilit.

Protestăm energic împotriva demersurilor Guvernului și Ministerului Culturii care au luat forma recente ordonanțe. Numai odată cu reintarea în legalitate, prin revocarea ordonanței, respectarea Decretului 91 și votarea legii pe care chiar ministerul Culturii a izbutit s-o întîrzie pînă

acum, monumentele istorice din țara noastră vor fi puse la adăpost de dezastroase ingerințe politice ca aceea care face obiectul intervenției noastre.

Cei ale căror semnături urmează au fost, din 1990 pînă în 1993 membri ai Comisiei Naționale a Monumentelor Ansamblurilor și Siturilor Istorice. **Prof. dr. arhitect Aurelian Trișcu, prof. dr. Petre Alexandrescu, Conferențiar Andrei Pippidi, Prof. dr. arhitect Peter Derer, Horia Bernea, directorul Muzeului Țăranului Român, Paul Gherasim, Dan Mohanu, ing. Nicolae Noica, arhitect Mariana Celac.**

(*) N. R. A fost ultima ispravă a ministrului demisionat al Culturii, predecesorul lui Marin Sorescu, schimbarea, în noiembrie 1993, conducerea și componența Comisiei Naționale a Monumentelor, Ansamblurilor și Siturilor Istorice, pe atunci organism autonom. A fost înlocuit abuziv șeful Comisiei, Aurelian Trișcu, au fost eliminați vicepreședinții, directorul Institutului de Arheologie, Petre Alexandrescu și istoricul Andrei Pippidi, au fost șterși din componența Comisiei arhitectul Virgil Antonescu, pictorii Horia Bernea și Paul Gherasim, criticul de artă Andrei Pleșu, părintele Galeriei, inginerii Nicolae Noica și Cîtin Pavelescu. Au fost eliminați și membri onorifici, printre care arhitectul Ștefan Balș, istoricul Șerban Cantacuzino - care deține în Anglia o înaltă funcție în compartimentul protecției monumentelor -, francezul B. Mouton și germanul O. Macht, care s-au remarcat în campania împotriva dărîmării vechiului centru al Bucureștilor și sistematizării satelor. Inițiatorul ucazului, prin care ministerul și-a depășit atribuțiile ar fi fost Ion Oprîș, dat afară din minister pe vremea lui Andrei Pleșu pentru legăturile sale cu *"România Mare"*, și readus de M. Golu în funcția de director al Direcției pentru protecția și valorificarea patrimoniului național.

și borfași". S-a reacționat atunci printr-un comunicat al guvernului, citit la Televiziune, în care se socotea că "prin expresiile proferate în acest interviu se aduce o gravă ofensa guvernului (...) nu doar o jignire de neiertat, ci și o sfidare la adresa instituțiilor fundamentale ale statului", sesizându-se Parchetul General. PL'93 decisese să-și asume răspunderea morală de a-l susține pe R. Luca, prezentînd, în acest sens, și el un comunicat.

La București, comentatorii presupun fie ca CDR s-a salvat de la o capcană, fie ca guvernării, care credeau că opoziția va respinge invitația, s-au văzut nevoiți să găsească în priza un pretext. Cît privește PAC, acest partid crede că prezența celor doi din PL'93, nefiind economiști și nici președinți de partid, nu era necesară.

De fapt, cui ar fi folosit această întîlnire? Dacă Văcăroiu ardea să știe ce spune CDR despre proiectul său, putea să-i invite înainte de a trimite proiectul în parlament. Și dacă tot e trimis în regim de urgență, era dispus primul ministru să-i aducă modificări? Guvernul dorea să faca demonstrația propagandistică a deschiderii sale, mizînd totodată pe fermitatea opoziției, care ar fi respins invitația ca inutilă. De altfel, în ziua cu telefonul lui Valer Dorneanu, liderii CDR au încercat în fel și chip să dea de acesta sau de alți reprezentanți ai guvernului, pentru a avea o expunere oficială a condiției impuse atît de brusc, dar nu s-a putut trece de secretare și șefii de cabinete...

TELEVIZIUNEA.

MIOPIA LUI CARE ÎNCOTRO ?

Consiliul de administrație al fiecărei societăți, Tv și Radio, se compune din 13 membri. Parlamentul poate înainta propuneri pentru 8 locuri, președintele și guvernul pentru un loc fiecare, personalul de specialitate din fiecare instituție pentru 2 locuri și grupul parlamentar al minorităților naționale pentru un loc.

Parlamentul are drept deci, pentru radio și televiziune, la 16 locuri. În iulie, liderii grupurilor parlamentare au decis ca 10 candidați să fie propuși de majoritate și 6 de opoziție. Biroul permanent a decis ca raportul să fie de 5 la 3 pentru fiecare societate, stabilindu-se ca, pînă la 26 septembrie, Comisia pentru Cultură să redacteze raportul audierii și selectării candidaților. N-a fost posibil, pentru că PDSR, PUNR, PRM și PSM n-au respectat termenul de 12 septembrie, data limită a nominalizării propunerilor.

În fine, propunerile sunt următoarele:

Pentru Televiziune. *Sindicatul Liber TVR* - Lucian Pintilie, Gabriel Liiceanu, N.C. Munteanu și Octavian Paler. *Guvernul* : Dorin Suciu, redactor, corespondent al TvR la Budapesta. *Președinția* - Paul Dobrescu, consilier prezidențial. *PDSR* - Victor Ernest Mașek, Constantin Pivniceru, Gh. Vitanidis (dat afară în '90 de studenții de la Facultatea de cinematografie), Tudor Dumitru Savu, Gheorghe Gherghina, Dumitru Miron. *PUNR* - Lucian Culda (general, fost politruc ceaușist), Nicolae Băciuț. *PRM* - Gheorghe Hamza. *PNȚCD* Ion Caramitru, președinte UNITER, Vartan Arachelian, redactor TvR. *PL'93* - Constantin Bălăceanu Stolnici, ing. Ludovic Orban. *PD (FSN)* - Horia Murgu, prof. la Academia de Teatru și Film. *UDMR* - Boros Zoltan, redactor șef la secția maghiară TvR,

Galfalvi Zsolt, redactor șef la "A Hét". *Minoritățile* - Dumitru Avakian, critic muzical, Petre Mocenco.

Pentru Radio. *Sindicatul Liber* - Eugen Preda, director general Radio, Ilie Mihai și Emilian Georgescu, redactori Radio, Mircea Dinescu. *Guvern* - Ioan Roșca ("Curierul Național") și purtător de cuvînt al guvernului. *Președinția* - Marius Guran, consilier prezidențial. *PDSR* - Dionisie Șincan (ziarist cu state vechi de propagandist al regimului comunist), Nicolae Dan Fruntelată (licri al cuplului Ceaușescu, actualmente redactor-șef al publicației "Românul"), Andrei Alexandru, Teodor Cătineanu, Mihai Milea (fost redactor-șef adjunct la "Scnteia Tineretului"), Bogdan Murgescu (universitar, comentator politic la "Azi"). *PUNR* - Gheorghe Anghel, Gheorghe Mihai. *PSM* - Gheorghe Cazan. *PNȚCD* - Ioan David, redactor la România Actualități, Apostol Stan, istoric, cercetător la Institutul Nicolae Iorga, colaborator la "Cotidianul". *PL'93* - Alexandru Ducu (Bertzi) inginer, compozitor, Mihai Iacobescu. *PD (FSN)* - Radu F. Alexandru, publicist, Costin Diaconescu, redactor la revista "Panoramă TV".

Cum opoziția are dreptul la trei propuneri pentru fiecare instituție, la ședința din 15 septembrie a Comitetului Executiv al Convenției Democratice, s-a renunțat la cîteva dintre propuneri: Vartan Arachelian, puternic contestat de Dumitru Iuga, liderul Sindicatului Liber (dar care nu renunță la candidatură!), Ioan David "care are un trecut cam dubios și un prezent cam apropiat de PSM", Ctin Bălăceanu Stolnici, Mihai Iacobescu și Costin Diaconescu.

Sindicatul liber TvR - care s-a zbatut cu solidară tenacitate, de patru ani încoace, să profesionalizeze instituția și s-o scoată de sub dominația puterii, care a reușit să impună, printr-o grevă a foamei de peste 2 săptămîni a liderului lor, votarea Legii societăților de Radio și Televiziune - a constatat că partidele Convenției - care se plîng că au pierdut alegerile "cu televizorul" - în loc să-i sprijine pe Lucian Pintilie, Gabriel Liiceanu, N.C. Munteanu și Octavian Paler, intelectuali cu performanțe profesionale și independență politică - au preferat să-și propună proprii candidați. Miopia lui care încotro sau instinctiva ostilitate a politicienilor, de orice culoare, față de independența de spirit?

Audierile pentru consiliile de administrație vor începe la comisiile pentru cultură arte și mass-media ale parlamentului au început în 27 septembrie

CACIALMAUA DE LA ROMA

Două SRL-uri, una italiană, Comunicare Multimedia, condusă de Aldo Pacelli, și una română, Romex Grup SRL, condusă dl. Perju, ambele obscure, au organizat "Zilele României la Roma", între 19 și 23 septembrie. Lui Pacelli, cu recomandări în buzunar de la fostul ambasador român la Roma, dl. Vienița și de la actualii funcționari de la secția economică a ambasadei române, dnii Dumitriu și Ghiță, guvernării români i-au încredințat prezentul și viitorul dezvoltării schimburilor româno-italiene, inclusiv "imaginea" României pe malul Tiburului. În ciuda faptului că ambasada Italiei la București a informat la timp Ministerul de Externe și Ministerul Comerțului că Pacelli este un escroc.

Și a venit ziua de luni, 19 septembrie. Spațiile închiriate pentru expoziție, la periferia

Romei, erau practic pustii, nici o publicitate nu indica evenimentul, nici măcar un afiș nu se afla la intrare. La standul cultural, relatea "Adevărul", gravurile lui Chimoagă erau lipite cu ... pap. Cum Autoritățile italiene nici n-au vrut să stea de vorbă cu bișnițarul Pacelli, care mai "organizase" o asemenea anonimă expoziție pentru Albania, nici urmă de om de afaceri italian sau de intelectual interesat de România. În schimb zeci de expozanți din țară, secretari de stat, directori generali, patroni. Șeful delegației române ar fi trebuit să fie chiar ministrul finanțelor, pînă la urmă a plecat ministrul turismului, Matei Dan Agaton. Mai ghinionist. La "deschidere", a vorbit cu traducător unei săli de conaționali siderați...

Cît despre pagubele românilor, numai Tehnoforest-export a achitat 15.938.000 de lire, delegații români angajîndu-se să-și plăteasca singuri cazarea și transportul. O asemenea intrare pe piața comercială și culturală italiană merita efortul!

Frauda se ridică la sute de milioane de lire și faptul că Pacelli a părăsit pustii expoziției, luni, 19 septembrie, pe targă, nu e de natură sa contribuie nici la prestigiul, nici la îmbunătățirea imaginii României... Cine va plăti taxele pentru spațiul închiriat care se ridică la miliarde de lei? Fiindcă tot ce firmele românești au plătit s-a dus pe apa sîmbetei. În fața dezastrului, guvernul a fost nevoit să ceară o ancheta, precizează "Adevărul", cotidianul care a relatat în doua numere succesive sușaneaua de la Roma, sub semnătura ziaristului Ion Marin.

UITE POPA, NU E POPA...

Mai mulți membri PUNR, în frunte cu vicepreședintele Comisiei pentru politica externă, Adrian Moșiu au inițiat în 21 septembrie, strîngerea de semnături pe un text, adresat Senatului american, care contesta numirea ca ambasador al statelor Unite la București a lui Alfred Moses, acuzat de colaborare cu regimul Ceaușescu. Și-au pus semnăturile, intrînd în această aventura diplomatică, oricum în afara oricărei uzanțe, 7 parlamentari: Părintele Simion Tatu (PDSR), Ioan Coja (PDAR), Adrian Moșiu și Preot Emil Roman (PUNR) dar și trei parlamentari din CDR, Alexandru Popovici și Dumitru Căluianu (PL'93) și Matei Boilă (PNȚCD). În 23 septembrie, guvernul a condamnat atitudinea celor 7.

Cei trei senatori din Opoziție au argumentat că au fost induși în eroare. Alexandru Popovici și Dumitru Căluianu au fost excluși din PL'93 pentru "lipsă de discernămint" permițînd PUNR-ului să le folosească semnăturile "prin fraudă pe un document naționalist, șovin și antisemit". Starețul de la Plumbuita, Simeon Tatu și-a retras semnătura ca și cînd n-ar fi fost. Uite popa, nu e popa...

Cum se explică acest insolit și penibil demers diplomatic? El este evident o capcană. Prezența a trei parlamentari din opoziție și nici urmă de PRM și PSM, partide reputat anti-occidentale și xenofobe, tratamentul îngăduitor al puterii față de peuneriști - niște zvăpăiași ce se vor domoli participînd la guvernare - dar condamnarea vie a opoziției, pe capul căreia și-a concentrat guvernul indignarea, seamănă a iscusită manevră. Astfel, șovinismul de care este acuzată, mai ales prin acoliții ei, este relativizat,

ȚARA ÎN CARE COMUNIȘTII AU URMAT COMUNIȘTILOR...

☞ Orice cetățean român poate obține pașaport. Fără pile și peșcheșuri. De la 1.9.94, un document cu aspect occidental, de pe care a dispărut republica socialistă, este eliberat de poliție, la cerere, contra unei taxe de 33.350 lei. Aproape jumătate din salariul minim. La care se adaugă o mică taxă de 15.000 lei pentru fiecare ieșire în străinătate. Ca să fie mai mare dorul întoarcerii acasă.

☞ La marginea orașului Baia Mare se află o baltă produsă de stația de pompare a Uzinei de preparare a minereurilor. Două vite, încrezătoare în industria naționalizată, s-au adăpat liniștit după ce se hrăniseră pe pajștea alăturată. Și, în câteva minute, au murit. Ancheta poliției sanitar-veterinare a stabilit ca apa conținea "mari concentrații de cianuri și acid clorhidric", în timp ce accesul la băltoaca era liber (*România liberă*, 5.9.94). Pesimiștii ar putea imagina un scenariu în care căldurile recente ar fi împins ceva copii să se scalde în cumplitele otrăvuri.

☞ O mașină a poliției tulcene a scos din circulație un adversar purtând marca Ford. Nou înainte de întâlnire. Vinovat: subofiterul de poliție. Care poliție a acceptat să-și repare bolidul în atelierul propriu, acordându-i păgubașului libertate de a-și plăti singur devizul său: 2,5 milioane lei. (*Tinerama*, 9.9.94)

☞ Arhitectul șef al Dusseldorfului, capitala landului Renania de Nord-Westfalia, D. Kurt Schmidt, parlamentar, a vizitat România. Impresiile sale (*România Liberă*, 10.9.94): În București, prost primiți la hoteluri, dotarea și politețea fiind invers proporționale cu tarifele. Lipsa unei sistematizări a

circulației, murdăria, zgomotul și extrema poluare (un parc frumos ca Cișmigiul e inundat într-un nor de gaze de eșapament). Lipsa unui centru urbanistic, în schimb oroarea "Casa Poporului", o rușine care trebuie dăruită. Oaspetele înțelege că lipsesc fondurile, dar nu pricepe de ce înșiși cetățenii contribuie la murdăria orașului și degradarea parcurilor. Concluzia sa: "*Bucureștenii nu-și iubesc orașul*". În schimb, a fost cucerit de farmecul orașelor transilvane, unde și serviciile sunt superioare. Sfatul său: "*Lăsați-vă de naționalism, deschideți ușa investitorilor străini. După război, în Germania, la Düsseldorf, Frankfurt, Hamburg, americanii, englezii, japonezii au cumpărat terenuri și au ridicat construcții de basm*". E drept, dar nu ne vindem pământul. Sic!

☞ Guvernul Văcăroiu depune susținute eforturi pentru atragerea turiștilor și oamenilor de afaceri străini. De pildă, o călătorie cu avionul (TAROM) de la București la Timișoara e 26.000 lei pentru autohtoni și 106.000 pentru venetici. București-Suceava: 23.200 lei pentru ai noștri și 977.000 pentru neromâni.

☞ În curînd, se împlinesc 5 ani de cînd actualul președinte a acceptat povara marei răspunderi de a prelua moștenirea ilustrului predecesor. Care ilustru redusese datoriile externe pînă aproape de zero, sărăcind, în treacăt, populația. Acum, oamenii sunt mai săraci, în schimb datoriile au ajuns la 5,1 miliarde de dolari SUA. Nu zîmbiți, n-a fost ușor.

☞ În unele cartiere ale Iașului, locuitorii obțin de la robinet un fel de cafea diluată. De fapt, e mult mil care vine pe conducte. Există însă speranțe ca facturile să fie calculate la tarif de apă chioară.

☞ Occidentul a pătruns rapid în România post-decembristă pe calea bunătaților alimentare. Iată că au ajuns și ouăle Kinder care rezervă în interior surprize din plastic pentru copii. Firma italo-română, care acoperă piața românească, a creat și locuri de muncă: ambalarea elementelor componente. Operația, care se face în atelierul de *cazangerie* al S. A Indagra din Arad, este plătită cu 3,50 lei bucata, ceea ce înlesnește muncitorilor fericirea de a câștiga 7.000 lei lunar. (*Tinerama*, 16.9.94) După care, norocoasele arădențe dau, probabil, o interpretare personală economiei de piață.

☞ Majoritatea piețelor bucureștene lucrează fără autorizații sanitare. Inspecția de medicină sanitară și preventivă a Capitalei face procese verbale și ia decizii de suspendare. Care decizii nu sunt respectate pentru că, așa cum spunea directorul acestei inspecții pe 23.9 la *Europa liberă*, codul penal nu prevede sancțiuni în asemenea cazuri decît atunci cînd există *accidente*. Pînă nu moare cineva, stăm cuminiți.

Piața Obor, 3,2 ha, cea mai mare din țară, se spală (chiar) de 3 ori pe săptămînă cu apa adusă cu cisterne, în lipsa unei guri de apă proprii. În unele zile în Piața Obor nu funcționează nici un robinet de apă.

Șerban DEMETRIU

CU BUNĂ ȘTIINȚĂ

p. 1

Eminescu, Maiorescu, Pârvan și Blaga făureau fiecare în felul său năzuința de unitate a neamului care îi zămislise, sunt încheiate. Opera a fost împlinită. Au fost stabilite limitele ce nu puteau fi călcate spre a nu o zdrobi. Blastemul este că am călcat limitele. Pedeapsa generațiilor noastre a fost să se mistuie răstimp de cinci decenii, pentru feluri nedorite, nefaste și nelegiuite în care nu credeam și pe care nu le puteam înlătura.

Prezentul ne oferă totuși, nouă, răși în urma Europei, un viitor cu mult mai multe posibilități decît oricare alte vremi din istoria noastră frămîntată.

Suntem pentru prima oară în centrul Europei mulțumită poziției noastre geografice. Depinde numai de noi să fim miezul sau golul continentului, ale cărui hotare lăuntrice s-au prăbușit, al cărui rol în lume s-a schimbat, dar care rămîne de neînlocuit.

Putem fi miez de viață dacă ne integrăm valorilor culturale și de civilizație ca îngăduie vechii Europe să fie, pe cale pașnică, pildă și călăuză popoarelor mai tinere, nerăbdătoare și adesea necugetate de pe alte continente. Nu ne vom integra însă cît nu ne vom fi însușit toleranța, respectul aproapelui și al celui pe care nu-l cunoaștem, efortul, disciplina, tenacitatea, sîrguința și acel simț de echilibru și dreptate fără de care nu există armonie socială și nici muncă rodnică, ci doar confruntări destructive sau învrăjbi sterile.

Este în puterea pușinilor pe care patima nu-i orbește și care și-au păstrat mintea limpede și inima onestă să găsească și să ne arate drumurile care ne pot scoate din impasul în care ne-am cufundat cu bună știință și rea credință.

Mihai KORNE

EXILUL ROMANESC, IDENTITATE ȘI CONȘTIINȚĂ ISTORICĂ - V

urmare din numărul trecut

Martiriul neamului nostru, criteriul moral al exilului, a fost tema centrală a Simpozionului, dezbătut în dimineața de duminică, 22 mai 1994. Transcriem integral intervenția celui care, supraviețuind torturilor, anilor îndelungați de temniță, izolării, reprezintă astăzi autoritatea morală și artizanul opoziției unite. CORNELIU COPOSU a vorbit despre "*Întemnițarea și asasinarea elitei noastre politice*".

"Chiar astăzi se împlinesc 50 de ani, rotunzi, de cînd am descifrat telegrama trimisă de Barbu Știrbey de la Cairo, prin care,

p. 5

"PĂRERI PREZIDENTIALE"

"IA-LE ȘI CASELE!!"

LAVINIU M. DRĂGHICI
Danemarca

reprezentantul mării noastre prietene și aliate Uniunea Sovietică, domnul Serghei Vasilievici Novicov făcea opoziției unite din România recomandarea de a integra și exponenții secției din România ai Internaționalei comuniste. I s-a răspuns dlui Novicov că, în România, numărul comuniștilor fișați de serviciul de informații este de 720, din care 84% străini (numai 16% români rătăciți) și că nu avem nevoie de prezența și susținerea acestei secții, ba dimpotrivă, integrarea ei ar aduce dezavantaje opoziției unite.

Pentru cei care n-au urmărit culisele politice ale timpului, amintesc că opoziția unită anti-totalitară s-a format în 24 ianuarie 1942 și a fost completată, în octombrie 1943, cu Partidul social-democrat condus de Titel Petrescu.

Ni s-a răspuns printr-o telegramă (vrobesc în cunoștință de cauză pentru că eu cifram și descifram telegramele pe codul marinei britanice, recepționate și transmise printr-un colonel britanic, de origine română, care ceruse azil politic în Anglia la izbucnirea războiului, pe numele său Țurcanu), exemplarul răspunsului e păstrat în Muzeul Pentagonului: se știe că această secție românească e inexistentă, dar străinătatea trebuie să aibă impresia unei omogenități a opoziției, a participării tuturor categoriilor sociale și orientărilor politice. În aceste condiții, Maniu a spus că n-are nimic împotriva. Am fost însă confrunțați cu o chestiune care a produs rumoare. 8 dintre cetățenii contactați afirmau despre ei că sunt reprezentanți autentici ai Partidului comunist.

Cu o oarecare satisfacție, Maniu a adresat o nouă telegramă dlui Novicov, cerându-i să arate care dintre comuniștii ce se prevalau de calitatea oficială reprezintă într-adevăr secția din România a Internaționalei. Novicov a răspuns, categoric, Lucrețiu Pătrășcanu, motiv pentru care el a fost acceptat la discuțiile din 20 iunie 1944. V-am spus acest amănunt, pentru că subiectul meu referitor la închisorile comuniste din România are un vag început în acest moment.

Pătrășcanu, care se considera ca reprezentant unic al Internaționalei, a fost, ca urmare, delegat să conducă comisia română de armistițiu de la Moscova. În 14 septembrie, întorcându-se de la Moscova, Pătrășcanu, care avea un cabinet vecin cu al meu (la ora aceea eram secretarul general al Consiliului de Miniștri), mi-a mărturisit cu disperare în glas că audiența din 11 septembrie cu Jdanov, l-a demoralizat, făcându-l să tragă concluzii foarte pesimiste pentru România. Jdanov, pe care-l cunoștea de pe vremea când fusese delegat pe lângă Internaționala de la Kremlin, l-a întâmpinat cu reproșul: "ce cauți aici domnule Pătrășcanu? În fața acestei răceli i-a răspuns, "Păi, am reușit să răsturnăm dictatura, să alăturăm România puterilor aliate și am venit să semnăm armistițiul". La care Jdanov i-a spus: "Rău ai făcut pentru că ne-ai încurcat toate socotelile". Aici voiam să ajung. Care erau socotelile Kremlinului? Până la Posdam - există documente indirecte, care n-au fost încă publicate, relatările ambasadorilor Spaniei, Suediei și Turciei - că intenția U.R.S.S.-ului era

ca, în prima fază, să ocupe întreaga Moldovă și, în faza a doua, să comunizeze România. Pentru acest obiectiv, prezența unui component comunist în noul guvern era un impediment.

Vă pot relata, reproducând aproape fidel, conversația pe care mi-a spus-o Pătrășcanu. "În ce situație se găsește secția noastră din România?" a întrebat Jdanov. "În aceeași situație, dar numărul aderenților este serios diminuat prin plecarea comuniștilor în URSS" "Pe cine credeți că ar trebui să însărcinăm cu organizarea noului partid comunist din România?" Pătrășcanu, care se considera deja uns cu acest mandat, a răspuns, deconcertat, "Nu ne-am gândit". "Foarte rău ca nu v-ați gândit, noi ne-am gândit. Cea mai potrivită ar fi tovarășa Ana Pauker, noi am luat contact cu dînsa și, în înalta ei înțelepciune, ne-a replicat că, pentru faza de constituire și organizare a unui partid comunist în România, prezența în fruntea lui a unei evreice ar fi dăunătoare pentru obiectivul urmărit. Noi am apreciat, a continuat Jdanov, justețea acestei rețineri și ne-am gândit la tovarășul Vasile Luca, cu care n-am vorbit pentru că același impediment invocat de tovarășa Ana e valabil și pentru el. Deci să vă gândiți la o persoană, care să fie muncitor, cu trecut nepătat, care să preia, cel puțin formal, sarcina de secretar general." Cu această sentință definitivă, fiindcă dincolo de Jdanov nu mai putea fi recurs sau apel, s-a întors Pătrășcanu în țară.

Am vrut să subliniez două momente: intenția Uniunii Sovietice de a ocupa întreaga Moldovă pentru a o atașa republicii unionale și apoi intenția de a reorganiza partidul comunist cu o figură de paie, devotată Kremlinului, care însă să nu fie nici intelectual, nici cineva care ar fi putut pune, înainte de calitatea de comunist, obligația de a fi român.

Acesta a fost momentul din care a început politica de sovietizare a României. Primele arestări au început în 1945, cu organizațiile antisovietice, au continuat în 1946, înainte și după faimoasele alegeri fraudate și s-a declanșat cu toată amploarea în 1947, când, începînd cu luna iunie, a început vinătoarea tuturor celor care ar fi avut vocația de a se opune comunizării țării. Această campanie a fost organizată și ierarhizată foarte pragmatic. La început trebuiau scoase din circulație formațiile anti-comuniste - arestarea masivă a legionarilor (care a fost posibilă datorită naivității de a oferi liste complete cu nume în scopul de a fi scoși din lagăre și pușcării). A urmat partidul de opoziție cel mai important. PNT număra, în iulie 1947, 2.125.000 de membri. Din păcate, toate eforturile pe care le-am făcut au fost infructuoase. Nu am putut aduna date precise în ce privește numărul deținuților politici, sentințele și totalizarea anilor grei de detențiune ai acestor membri ai opoziției. Ceea ce am realizat, cu mijloace oarecum empirice, cu contribuția celor 47 de șefi de organizații județene, este că numărul membrilor PNT arestați în 1947-48 și pînă în 1952, se cifrează la 272.000 din care aproape două treimi au murit în pușcărie. De exemplu, din închisoarea de la Rîmnicul Sărat, unde am fost deținut în ultimii 8 ani și jumătate, n-au fost decît 5 supraviețuitori! Numărul ilustrează regimul de exterminare la care au fost supuși deținuții.

Pentru a corespunde titlului comunicării, nu

avem încă suficiente date. Există două cărți din care se s-ar putea reconstitui, aproximativ, numărul deținuților: cartea lui Ion Ioanid și cea a lui Cicerone Ioanițoiu, dar amîndouă sunt întemeiate pe informație sporadică și pe memorie. Adresele noastre către Ministerul de Interne, către SRI au rezultat negativ: "nu suntem în măsură a vă comunica numărul deținuților din data de... sau în închisoarea cutare...". Cînd vom avea acces la arhive, este o obligație de conștiință ca istoricii noștri să reconstituie evenimentele. Nu pot să vă spun cîți morți a avut poporul român în pușcării, la cîte zeci de mii de oameni le putrezesc oasele în unghere necunoscute și, mai cu seamă, am strîngerea de inimă că nu va putea fi reconstituită niciodată, această tragedie fără egal a poporului român.

Tratamentul aplicat a fost diferențiat, în funcție de perioadă, închisoare sau echipaj. De pildă, în închisoarea Rîmnicul Sărat, unde ei concentraseră așa zisele vîrfuri politice, toți gardienii erau asiatici. Aceste echipe au avut sarcina bine calculată de a menține ordinea aplicînd, din interval în interval, bătaie tuturor deținuților. În celula în care era fiecare singur - vreme de 8 ani și jumătate n-am schimbat nici un cuvînt cu nimeni de manieră că aproape uitasem să vorbesc - 7-8 gealați asiatici năvăleau cu bastoanele, și-l băteau pe deținut, și așa slăbit de inaniție și mizeriile pușcării, pînă cînd cădea jos. În situația aceasta s-au găsit aproape toți fruntașii "reacțiunii românești", prăpădindu-se rînd pe rînd. În izolarea completă se lua cunoștință despre dispariția prietenilor doar prin alfabetul Morse. Momentul, și erau destul de frecvente aceste momente, cînd înregistram că a mai dispărut unul dintre noi, însemna încă o diminuare a capacității noastre de rezistență.

Morții erau îngropați după sistemul comunist, practicat atît la Sighet cît și la Rîmnicul Sărat: deținutul dezbrăcat, pus într-o ladă și dus într-un loc ferit de la marginea cimitirului - la Rîmnicul Săsat în extremitatea dreaptă a cimitirului, într-un petec de pămînt mocirlos, la Sighet, în cimitirul, mereu inundat, al săracilor. Gardienii săpau o groapă de 50-60 de cm, cadavrul era aruncat din lada, care se păstra pentru că era utilizată frecvent, și se arunca pămîntul peste el. Se pare că acidiutatea solului a distrus pînă și oasele. În Sighetul Maramureșului, dintr-un număr total de 415 deținuți, au murit 67. Din acești 67 au fost identificați - prin înscrisurile făcute 7 ani mai tîrziu, fiindcă, în momentul morții, defunctul nu era trecut prin registrul de stare civilă - nouă inși au rămas neidentificabili. Reînhumările sunt intenții pioase, creștinești, dar nu s-au putut recupera nici un fel de oseminte. De pildă, familia a făcut formal o înhumare, în cavoul de la Florica, a președintelui Partidului Liberal, Dinu Brătianu și a marelui istoric Gh. Brătianu, dar ceea ce au înhumat acolo nu sunt osemintele acestora.

Intenția noastră este să se facă, cînd vor exista posibilități, un mausoleu și toți cîți au fost morți acolo, elita societății românești, să fie astfel eternizați, dat fiind că aceste morminte sunt, după formula lui Cicerone Ioanițoiu,

morminte fără cruce. De fapt nici nu-i vorba de morminte, ci de o groapă comună care era peticiuă aproape zilnic cu un nou dispăru.

Alt exemplu al lichidării așa-zisei contrarevoluții românești este lagărul de la Midia. Cîu am fost eu acolo, un an și 7 luni, au murit 700 de deținuți politici. La infirmerie, din nefericire, era un deținut vîndut stăpînirii. Îi spun și numele pentru a fi înșefat de generațiile viitoare pentru criminalitatea cu care s-a comportat: se numea dr. Liviu Radu, din Brașov. La raportul general pe colonie - care însuma cca 4500 de deținuți - el îi raporta faimosului comandant Borcea: "să trăiți dle comandant, infirmeria are 150 de deținuți vii și 17 morți". Comandantul îi replica: "nu te-ai ținut bine, măi, Radule, mîine să-mi raportezi mai mulți morți". Și acești decedați din lanțul de lagăre de-a lungul canalului Dunărea-Marea Neagră sunt morți fără morminte, ca și cei îngropați la Jilava, deși acolo se afirma că ar exista o evidență cifrică. La Jilava erau îngropați nu numai morții din penitenciarul Jilava, ci și morții de la Văcărești.

Metodele de desființare a rezistenței românești erau cumplite. Împlinirea a făcut că am trecut, personal, prin toate: am fost bătut la tâlpi cu capul în jos, am fost pus în celulă cu curent electric, nu mai vorbesc de mîngîierile reprezentate de pumnii faimosului Tarzan, un troglodit care cîntărea 120 de kg și care, îmbrăcat în uniformă de căpitan, exercita rolul de terorist în subsolul Ministerului de Interne. Nu mai vorbesc de traumele psihice, de informațiile strecurate în legătură cu familia. Bătăile obișnuite erau apă de ploaie. Cînd te întorceai în celulă după cîțiva pumni în obraz, sau cîteva lovituri de coardă pe spinare credeai că ai scăpat ieftin. De la faimoasele anchete din subsolurile Ministerului de Interne, unii se întorceau pe targă, iar efectele loviturilor și a traumatismelor fizice aveau nevoie de multe zile de vindecare.

Fiind ferit de reeducarea de la Pitești, n-am experimentat aceste metodele criminale, unice în istoria penitenciarelor. Eram la Capul Midia cînd, la ecluză, a venit echipa de torționari care trebuia să inaugureze acolo reeducarea. Echipa era compusă din 10 foști comuniști, condamnați pentru colaborare cu Siguranța burghezomșierească. Cum voiau să se reabiliteze, s-au prezentat să lucreze voluntar, în abataj, la 14 m adîncime, sub un teren care era grevat de mari cuburi de beton, fiecare de 8 tone, care așteptau să fie folosite la prelungirea digului. La un moment dat, s-a auzit un zgomot uriaș, s-au prăbușit cca 10.000 de tone de pămînt peste acești oameni, care au fost îngropați acolo. Așa s-a terminat, înainte de a începe, reeducarea de la Capul Midia. La celelalte puncte reeducarea s-a făcut: Gherla, Ocnele Mari, punctele de detenție de la Canal, cu mai multă sau mai puțină criminalitate. În orice caz, oamenii care au trecut prin reeducare au ieșit tarați, irecuperabili, pentru că tragedia lor n-a putut rămîne fără urme.

De noianul suferințelor și umilințelor n-a scăpat nici măcar un deținut care a petrecut 48 de ore în pușcăriile românești. Să știți că toate aveau doctor și prima sarcină a medicului era să viziteze noul deținut pentru a stabili plafonul

MIHAI NICULESCU (1909 - 1994)

Mihai Niculescu s-a născut în 29 aprilie 1909 la Oltenița, unde tatăl său era directorul școlii primare. Și-a publicat amintirile copilăriei de pe malul Dunării în "Cartea de vise" (Roma, 1967), pe care comentatorii au comparat-o cu verva lui Creangă.

După absolvirea liceului Mihai Viteazul din București, și-a luat licența în Drept și Litere, iar în 1932 a absolvit Școala de ofițeri geniiști de rezervă, promovată, în 1935, la gradul de sublocotenent. Urmează dese perioade de "concentrări" - în județul Tecuci, în Cadrilater, la Tulcea. Începutul războiului îl găsește la Isaccea, de unde trece, în fruntea unui pluton, Dunărea la Ismail. Anii manevrelor militare și participarea la războiul din Est, pînă în 1942, cînd, rănit grav, este "desconcentrat", sunt descrise cu umor, în "Amintiri în uniformă" (Ed. Pribegia, Argentina, 1952). Lucrează în același timp, ca scriitor și critic literar la "Universul", apoi la "Universul literar și artistic", unde este redactor pentru cartea franceză.

În martie 1943, Mihai Niculescu se află la Paris, corespondent al ziarului "Universul". Este, de fapt, începutul exilului, pe care-l va descrie în "Povestea Vorbelor" (ed. Fundația Regală Carol I, 1959). La Paris, în 1955, alcătuieste, sub egida Fundației Regale Universitare Carol I, cu prefața lui Bazil Munteanu, o antologie în trei volume (800 pag.), intitulată "Omul și pămîntul românesc". Antologie unică a geografiei, chintesenței spirituale și devenirii noastre istorice, din texte care pornesc de la cronicari și merg pînă la opere din preajma celui de al doilea război mondial.

Începînd cu 1956, Mihai Niculescu se instalează în Anglia, lucrează la secția română de la BBC, colaborează la publicațiile exilului, scrie proză, eseu, mai ales poezie, tipărind "Petreceri" (1977) și "Toană de har" (1978). Mihai Niculescu figurează, alături de Mircea

pînă la care poate rezista la bătaie. Există rapoarte scrise. Printre sistemele de torționare erau și cele care nu lăsau urme aparente. Faimoasa bătaie cu saci de nisip care distrug organele, dar nu lasă urme.

Dominația comunistă de 45 de ani a fost mai nocivă decît amîndouă războaiele mondiale împreună. Comunismul a distrus - și nu mă limitez la vieți omenești - spiritualitatea, sufletul românesc, pe care l-a călcat în picioare și căruia i-a imprimat complexul relei credințe și practica minciunii. Pe lîngă asasinarea cîtorva sute de mii de deținuți politici etichetați "contra-revoluționari", el ne-a omorît demnitatea. De aceea, eu cred că, începînd cu Basarab întemeietorul și cu Bogdan Vodă, în dramatica noastră istorie, n-a fost nici un moment alt de dramatic pentru poporul român ca cei 45 de ani de dominație comunistă."

urmăre în numărul viitor

Eliade, în antologia "Fantastic tales", cu nuvela "Cizmarul din Hydra", în traducerea prof. Eric Tappe, care a îngrijit ediția apărută în 1959.

După mulți ani de suferință și dese spitalizări, Mihai Niculescu s-a stins din viață în 4 august, la Londra.

A fost devotatul prieten al scriitorilor din exil, așa cum scria într-o evocare regretatului Horia Georgescu: "Mă îndemna să citeșc poeziile lui Alexandru Lungu și Ilie Constanin, pe care-l prețuia îndeosebi. Îi plăceau poeziile Anei Blandiana, pe care o cunoscuse personal la Londra. Devenise, ca și mine, prieten epistolar al lui Ion Caraion. O admiră pe Sanda Stolojan ca și pe Ștefan Baciu (îi înșefia printre "cei cinci mari din exil"), dar cred că locul întâi în inima lui era ținut de Nicu Caranica, poetul lui preferat. Fusese prieten intim și cu Mircea Eliade, la Paris (...), cu Emil Cioran, la care a stat în cursul ultimei sale vizite la Paris, în 1986, cu Virgil Ierunca și Monica Lovinescu - mă asigură, întoideauna, cu ciudată presimțire, "va ieși încă un număr" din "Limite", ca și din "Ethos", pentru delectarea noastră..."

Și tot în articolul lui Horia Georgescu găsim aceste detalii semnificative: "Într-o zi, mi-a adus cîte un exemplar din "Povestea vorbelor" și din "Amintiri în uniformă" - tipăriute cum și unde fusese posibil, peste mări și țări, amîndouă corectate migălos de el, spunîndu-mi că, dacă-i supraviețuiesc (*), poate că voi da cîndva, undeva, de o persoană generoasă care să le tipărească "pe curat". Aș vrea să menționez aici că Mihai își dădea foarte bine seama de dificultățile prin care trecea Ion Caraion - pe care-l admira mult - abia reușind să publice o parte numai din ce dorea. Din cînd în cînd, din puținătatea veniturilor sale, îi trimetea cîte o modestă contribuție "la abonament", care era, știam, foarte apreciată ca gest de solidaritate."

N.B.

(*) Diplomatul și ziaristul Horia Georgescu a murit la Londra, în 1988.

Constantin Silvestri, artist profil

Casa de discuri EMI editează un dublu compact disc, la 25 de ani de la prematura dispariție a marelui muzician.

Radu Lupu

Sonates pour piano de Schubert
(D 960 et D 664) un disque DECCA

France Culture

între 10 și 14 octombrie 1994, orele 10,30

Benjamin Fondane

poet și filosof al revoltei
de Eve Griliquez

o emisiune la care participă Michel

Carassou, director CNRS,

Ovidiu Crohmălniceanu,

profesor la Universitatea din München,
Ion Pop, profesor la Universitatea din Cluj,
Monique Jutrin, profesor la Universitatea
din Tel Aviv, Odile Serre, traducătoare,

Patrick Beray, editor.

**"SINGURA
"LUPTĂ DE CLASĂ"
ACCEPTABILĂ"**

În 16 septembrie, la Bibliotecă din fundul curții, Monica Lovinescu și Virgil Ierunca au fost oaspeții Editurii Humanitas și, în prezența unui numeros public și a unor personalități de prim rang ale culturii (fotografiile publicate de "22" sunt elocvente, timp de patru ore s-au perindat cititorii domicili de un autograf!), au fost lansate volumele:

**MONICA LOVINESCU
EST-ETICE - UNDE SCURTE IV
VIRGIL IERUNCA
"DIMPOTRIVA"**

Virgil Ierunca și-a avertizat cititorii că vor fi dezamăgiți, "pentru că eu sunt un demodat, am idei fixe, mă ocup de intelectualii care s-au prostiuat în regimul Ceaușescu. Sunt deja catalogat de neo-inteligenția actuală ca un om al războiului rece. (...) Mi s-a adus înuieră foarte gravă că am atribuit o prea mare însemnătate concesiilor intelectualilor în timpul unei diktaturi totalitare... Există o frază a lui Camus pe care mi-o asum și cu care sper să mă descurc în fața cititorilor: "O concesie suprapusă duce la lașitate. O serie de două sau trei concesii duce la dezonoare". În vremurile de democrație originală pe care le trăim, această dezonoare începe să fie reorganizată. Și curios, printr-o coincidență pe care vă las să o descoperiți, organizatorii dezonoarei sunt aceeași concesiivi de ieri. De aceea, împotriva acestui asalt de reorganizare a dezonoarei, eu cred că a venit momentul să începem adevărată și singura "luptă de clasă" acceptabilă".

A apărut nr. 9 al revistei **ARGO**, redactată de poetul Alexandru Lungu și Micaela Lungu, "corabia de hirtie pe care căldătoresc poeți și artiști români aflați în afara granițelor țării".

ARGO, apare de două ori pe an, de solștiții și are particularitatea de a-și alege nu numai colaboratorii, dar și cititorii. Este o revistă care nu se pune în vânzare "din pricina tirajului mărginit de munca artizanală", se dăruie citorva.

Numărul apărut de solștițiu de vară 1994 cuprinde poezii și desene de George Astaloș, Luiza Carol, Nicholas Catanoy, Pavel Chihaia, Dan Dănilă, Reihardt Elsasser, Andrei Fischhof, Angela Ghebler, Solo Har Herescu, Sergiu Levin, Alexandru Lungu, Gabriela Melinescu, Ștefan Munteanu, Noemi Pascal, Paul Păun, Jacob Popper, Radu, Stela Vinițchi Rădulescu, Mircea Zăciu, Andrei Zanca, Lucia Zilberman.

Gabriela Melinescu "Dol prietenii", 1982

COMUNICAT DE PRESĂ

PAUL GOMA
anunță

ALFABECEDAR
(cuprinzând un Zdicționar)
- 48.600 noi cuvinte derivate
din 888 cuvinte vechi -
a fost multiplicat,
prin fotocopierea dactilografei,
în unsprezece exemplare,
numerotate de la 1 la 11

Multiplicarea a fost posibilă datorită
Ștefanei și lui Alexandru Bianu

Acesta este un anunț,
ALFABECEDARUL
nefiind de vânzare

Paris, 2 octombrie 1994

Editura DORUL
Postbox 237 9100 Aalborg Danmark
anunță apariția cărților

Andrei Pandrea
"Copita pisicuței"
și

"Unde s-a dat bătălia
de la Posada"
cu o prefață semnată de Eugen Lozovan

La propunerea prof. dr. doc. Victor Săhleanu, directorul Centului de Cercetări Antropologice al Academiei Române și președintele comisiei de antropologie, dr. Andrei Pandrea a devenit, de curând, membru de onoare al Academiei Române pentru cercetările sale închinată țăranului român și etnologiei Țării Loviștei, publicate în exil.

**ADRIAN MARINO
TEORIA
DELLA LETTERATURA
II Mulino
Bologna, 1994**

A apărut în italiană cartea lui Adrian Marino, "Hermeneuica ideii de literatură", în traducerea și îngrijirea profesorului MARCO CUGNO, de la Universitatea din Torino, care semnează și o prezentare a autorului și operei sale.

Autorul, într-o notă dataată "marzo 1944", precizează că această traducere trebuie "considerată ediția sa originală. Din două motive: 1. datorită unor împrejurări nefavorabile, ediția română a apărut fără ca autorul să-i fi putut face corecturile. De aici un număr mare de erori de diferite tipuri și unele inadvertențe, care au fost rectificate grație acribiei și competenței prietenului Marco Cugno; 2. ediția italiană reintroduce în text un întreg capitol, Autonomia literaturii, suprimat în mod arbitrar, în ediția română din 1987, de cenzura regimului Ceaușescu. Cartea apare, deci, pentru prima dată în Italia în forma sa îngrijită și completată. Adresez sincerele mele mulțumiri traducătorului și editurii Il Mulino pentru interesul arătat acestei lucrări".

Adrian Marino este în peisajul literelor românești o personalitate singulară prin amploarea construcțiilor teoretice și viziunea sa organic europeană. Paradoxul este însă că, într-o cultură complexată de lipsa ei de circulație în afara hotarelor, o personalitate integratoare și firesc europeană ca cea a lui Adrian Marino are puține ecouri în viața noastră literară. Oricum, Adrian Marino, a cărui operă e cunoscută în Franța, Germania, Italia, nu se află printre colegii lui Fănuș Neagu de la Academia Română..

Jean Paul Besse
L'Eglise orthodoxe roumaine de Paris
Au coeur du quartier latin
avant-propos d'Eugène Ionesco
Editions DUC

45, rue Remy-Dumoncel 75014 Paris

Înălțată pe vremea Regelui Charles V, care a pus prima piatră a edificiului, din inițiativa lui Jean de Dormans, cardinalul-episcop de Beauvais, în această capodoperă a goticului târziu s-au rugat S. François-Xavier, S. Ignace de Loyola, Boileau....

În 1790, odată cu Revoluția, mormîntul familiei de Dormans este scos din biserică închisă pînă în 1866, cînd este restaurată de dominicanii și decorată de Cardinalul Bonaparte. Dar dominicanii, izgoniți și ei în 1880, o vînd, în 1882, Regatului României, reprezentat de ambasadorul român la Paris, Michel Phérékyde.

Plină de fotografiile unor personalități culturale sau ecleziastice ilustrînd ultima sută de ani, autorul consacră trei capitole istoriei clericale, culturale și luptei ultimelor 5 decenii împotriva regimul ateu din țară.

PENULTIMA ORĂ

CASA ROMANEASCA

"Schimb de idei în jurul României de ieri și de azi" va fi tema dezbătută de dnii Radu Creangă și Vlad Purcărea - moderator Antonia Constantinescu - în 29 octombrie 1994, orele 17, în noul local al Casei Românești - 120 bis, rue Haxo, 75019 Paris (Metro Télégraphe sau Porte de Lilas).

DE LA UN DISCURS LA ALTUL

Precedat de scrisoarea celor 7 (v. pag. 3), Ion Iliescu a petrecut trei zile în SUA, profitând de deschiderea oficială a sesiunii ONU. Nefiind invitat de americani, nu i s-a făcut primire de șef de stat. De cinci ani președintele Ion Iliescu, în ciuda presiunilor diplomației dîmbovițene, nu reușește să fie oaspetele Casei Albe, spre deosebire de președintele Ungariei (primit de 6 ori), de președintele Bulgariei (primit de 4 ori), de cel al Albaniei (primit de 2 ori), și chiar de Mircea Negur care a fost primit o dată, remarcă săptămînalul "Lumea liberă". În 26 septembrie însă, prima zi a vizitei, după discursul la ONU, Ion Iliescu a avut parte de o întrevedere de mai puțin de jumătate de oră cu Bill Clinton, la Hotelul Waldorf Astoria din New York.

În seara aceleiași zile, în fața Misiunii Române ONU, la chemarea mai multor organizații românești (Alianța Civică - grupul de sprijin din New York, AFDPR, Comitetul româno-american pentru sprijinirea monarhiei în România și reprezentanții presei de limba română Europa Liberă, Micro Magazin etc) citeva zeci de manifestați români s-au adunat strigînd lozinci ostile președintelui României.

Săptămînalul "Lumea liberă" din New York relatează pe larg programul celor trei zile, dintre care două la Washington, și eforturile zadarnice ale ambasadorului român, Mihai Botez și ale simpatizantului româno-american al președintelui, Valeriu Găetan, de a aduna, la recepția de la ambasadă sau la dejunul de la clubul Cosmos din Washington responsabilii politici americani sperați.

În delegația președintelui se aflau miniștrii de Externe și de Finanțe, guvernatorul Băncii Naționale, consilieri, iar în grupul de ziaristi, în care n-au fost admiși corespondenți ai României libere, Evenimentului Zilei, Cotidianului,

se afla, printre alții, Andrei Paunescu (fiul senatorului). În jurul președintelui se mai agitau graficianul Eugen Mihăescu și romancierul cineast Petru Popescu. Acesta din urmă, cum preciza autorul articolului din "Lumea liberă", Cornel Dumitrescu, "se ostenea să arate celor dispuși să-l asculte o mapă cu articole elogioase la adresa președintelui Iliescu scrise sau difuzate de el".

Din SUA, președintele a aterizat la Strasbourg, unde a ținut un discurs la deschiderea sesiunii Parlamentului European. De data aceasta, după discurs, s-au pus și întrebări. A șocat atitudinea de simpatie și sprijin exprimată de președintele României față de omologul său de la Belgrad, ba chiar și față de cel de la Pale: a li se cere sîrbilor bosniaci să părăsească teritoriile cucerite ar echivala cu pretenția Germaniei de a recupera Alsacia și Lorena?!...

"VOI VENI CA ROMÂN FĂRĂ INTENȚIA DE A CONTESTA PREZENTA ORDINE CONSTITUȚIONALĂ".

International Herald Tribune din 6 octombrie publică o telegrama de presă Reuter, conform căreia, în 5 octombrie, Regele Mihai a decis să sfideze guvernul de stînga și să plece vineri 7 octombrie la București. Într-o scrisoare adresată simpatizanților săi din România, Regele Mihai preciza că intenția sa nu se îndreaptă împotriva guvernului român. "Voi veni ca român, fără intenția de a contesta prezenta ordine constituțională". Telegrama Reuter precizează ca președintele Iliescu, a declarat că nu intenționează să intervină pentru a modifica decizia guvernului de a-i refuza viza fiindcă Mihai este cetățean străin, are nevoie de viză și de argumente solide pentru a o obține.

Amintim că 9 fundații românești adresaseră Regelui Mihai invitația de a participa la Simpozionul "23 August 1944" din 8-9 octombrie.

Partidul Național Țărănesc - filiala Franța și Asociația Foștilor Deținuți Politici din România - filiala Franța, va invita să participați la o seară românească, simbătă, 15 octombrie 1994, ora 16, în sala Bisericii Române Unite, 38, rue Ribéra, 75016 Paris, Métro Jasmin, cu următorul program:

"Contextul istoric al actului 23 August 1944", Cicerone Ioanițoiu, vicepreședinte PNȚCD; "Calvarul prizonierilor de război români în Alsacia-Lorena, 1917-1918", Remus Radina; Poezii patriotice și de închisoare, recitate de Radu Negrescu și Remus Radina; O nouă secvență din serialul "Memorialul Durerii" realizat de Lucia Hossu-Longin.

Asociația Foștilor Deținuți Politici din România - filiala Franța, Biserica Română Unită din Paris și Partidul Național Țărănesc

- filiala Franța vă invită să participați la un pelerinaj excepțional, la mormintele soldaților români căzuți în primul război mondial ca aliați ai Franței:

1. Cimitirul Eroilor Români din Dieuze (Moselle), lângă Nancy, unde dorm 947 de români;
 2. Cimitirul din Labry, lângă Metz, unde dorm 172 de români;
 3. Cimitirul din Conflans-en-Jarnisy, unde dorm 89 de români;
 4. Cimitirul din Jarmy, unde dorm 10 români;
 5. Cimitirul din Buzy, unde dorm 8 români;
- Orașul Verdun cu multe cimitire, monumente și forturi;
7. Catedrala din Reims, unde s-au încoronat regii Franței.

Plecarea cu autocarul vineri 21 octombrie 1994, ora 23, din fața Bisericii Ortodoxe Române, 9 bis rue Jean de Beauvais, 75005 Paris, Métro Maubert-Mutualité. Revenirea la Paris simbătă, 22 octombrie, ora 23. Costul unui bilet: 150F. Înscrierile se fac imediat, la Remus RADINA, telefon 44. 23. 97. 63 și la Biserica Română Unită, 38, rue Ribéra, 75016 Paris.

NATURALIZARI "Journal Officiel", 2 octombrie 1994 publica numele următoarelor persoane născute în România, care au obținut naturalizarea franceză: Hari Anton, născut la Timișoara; Hari Cătălin Anton, născut la Timișoara; Hari Aurelia (n. Boancaș), născută la Hapria; Popescu Victor, născut la București; Paul Ioan Simionescu, născut la București; Angela Mihaela Simionescu (n. Filipescu).

DECESE

Jurist prof. Ionel G. Lipovanu; Petruța Oprescu; Soltan Horia; ing. Liviu Ionescu; Teonia Constantinescu; Iordan Colev-Petcov; Maria Veronica Dragomirescu; Petre Bățau; arh. Nicolae Cucu; preot Theodor Done; Vișan Lidia Magdalena; Șerbu Ecaterina; ing. Ion Adriana; Schack Lutvic (Willy), preot Nicolae Bală; ec. Teodor Petculescu; Ionescu Gheorghe; Petre Popescu; Constantin Baican; Gheorghe Moldoveanu; Rodica Bratu; gral Dobrescu Alexandru și gen. Dobrescu Alexandru; Evălceanu, cavaleri ai Ordinului Mihai Viteazul; scriitorul Mărgeanu-Margheticu; ing. Alexandru Cubici; dr. Ion Cuțu; Constantinescu Florela; Vasiliță Zglobiu; dr. ing. Ilariu Cristescu; Maria Guță; Emilian Alexandrescu; ec. Lidia Costache Nicola; col (r) George Olteanu; Vasilescu Victor; preotul Lădatu Vasilescu; Viorel Mărăscu; ing. Dan Scăeșteanu; regizor Ioan Arthur Pall; prof. univ. Victor N. Ionescu; dr. Petru Boroș; Ionorel Angheliescu; ing. Gh. Vasiliu; av. Paul Florea; Aurică Mășărescu; Bărbuță Zenovia; farm. Eufrosina Târnoveanu; maior (r) Ion Chițu; dr. Dan Loing. Oancea Romulus; Jean Paraschiv; Melania Stoenescu; Florica Grozavu; dr. Aurelia (Ștefănescu) Căruțașu; Maria Nicolescu; dr. Polixer Popescu; Margareta Craiu; dr. Maria Suciu; Virgil Constantinescu; dr. Gh. Bârmaure; graficiana Mira-Dumitra Iordache; scriitoarea Maria Balamaci; arh. Anca Basarab; Florica Ignat Stanciu; ing. Nicolae Benga; ing. Barbur Viorel; com. de marină Ion Matei (propoția 1937); ing. Gh. Ivănică; Mitică Orășanu; ing. Voiculescu Traian; Elena Romașcanu; ec. Nicolae (Pișta) Constantinescu; Maria Lăzărescu.

le combat

Directeur: Michel Korné 7/10/94
ISSN 1148 - 7321

NUMERO 232

TARIF D'ABONNEMENT ANNUEL

En Francs Français:

FRANCE FRF 250
EUROPE FRF 300

En d'autres monnaies, le tarif est majoré des frais bancaires d'encaissement comme suit.
DEM 100 - CHF 90 - GBP 35

Par avion :

AMERIQUE
AMERIQUE DU NORD FRF350
ISRAEL
AMERIQUE DU SUD
ASIE FRF 450
AUSRALIE

USA 60 ou équivalent
USA 70 ou equivalent

125 Bureaux de la Colline - 92213 St-Cloud-France
Tel. (33-1) 46020540 Telefax (33-1) 46 02 14 37 - Tlx 270152 F
Commission Paritaire N° 65481 - CCP. : 11 341 71 A Paris

LA ROUMANIE AU PARLEMENT FRANCAIS

(Seconde Partie)

Le Combat N°231 publiait le 22 Septembre 1994, les extraits du rapport soumis à l'Assemblée Nationale Française le 19/04/1994 lors de la ratification par la France du traité d'association entre les Communautés Européennes et la Roumanie. Ci-dessous, nous publions des extraits du rapport soumis au Sénat par M. Michel Poniatoski le 27/04/1994, de l'intervention du ministre aux affaires européennes M. Alain Lamassoure lors de l'adoption du projet le 11/05/1994 ainsi que des extraits concernant la Roumanie du rapport sur l'Elargissement à l'Est de l'Union Européenne, présenté par M. Jacques Galliet, sénateur à la séance du 30 juin 1994.

Le choix de ces extraits a pour but de faire connaître à nos lecteurs les réserves et réticences des hommes politiques français, connus pourtant

pour la sympathie réelle qu'ils ont à l'égard du peuple roumain. Ces réserves ne reflètent qu'en partie celles plus générales de l'opinion publique occidentale ainsi que les réticences fortement marquées des hommes d'affaires et responsables économiques occidentaux.

Il est nécessaire que le vrai état d'esprit de l'Occident soit connu en Roumanie. Les dirigeants et la presse gouvernementale s'emploient à présenter leurs relations avec les communautés Européennes sous des aspects bien plus favorables qu'elles ne le sont en réalité, sans hésiter d'ailleurs à organiser des campagnes anti-occidentales, chaque fois qu'ils ont besoin de reporter sur l'étranger la responsabilité de leurs propres échecs ou erreurs.

Michel Korné

Rapport présenté au Sénat par M. Michel Poniatoski le 27/04/1994 (extraits)

Certes la Révolution de 1989 a conduit, en 1991, à l'adoption d'une nouvelle Constitution comparable, dans sa lettre à quelques exceptions importantes près- à notre propre loi fondamentale.

...De substantielles différences distinguent les deux systèmes : l'indépendance de la Cour constitutionnelle est sujette à caution, le mandat de ses membres étant renouvelable, ces derniers sont vulnérables à d'éventuelles pressions..

Le système électoral de la proportionnelle quasi-intégrale contribue à un éclatement des forces politiques qui empêche l'affirmation d'une réelle force parlementaire capable d'exercer un contrepoids crédible à la prépondérance de l'exécutif....

Cette relative confusion parlementaire se trouve aggravée par les dispositions de la Constitution roumaine concernant le bicamérisme. Comme le fait remarquer un juriste "le bicamériste tel qu'il est conçu et aménagé est porteur de stérilité, d'immobilisme et de blocage. L'égalité absolue entre les deux chambres, si elle est théoriquement satisfaisante, ne peut en pratique que "handicaper les organes législatifs, et partant, remettre en cause la processus de démocratisation".

Les pesanteurs de l'autoritarisme passé

...A deux occasions, les manifestations d'opposants au gouvernement ou au Président de la République (en l'occurrence déjà M. Ion Iliescu) furent dispersées "spontanément" et avec la violence que l'on connaît par des mineurs armés qui ne furent jamais poursuivis par la justice.

Le travail législatif nécessaire pour que la Roumanie puisse honorer son engagement à adhérer à la Convention européenne des droits de l'homme demeure considérable. L'aménagement du code pénal roumain, récemment engagé, prendra des années; jusqu'à son achèvement, les reliques

de la législation passée subsistent: comme la garde à vue susceptible de durer de 30 à 90 jours sans droit pour l'intéressé d'avoir un quelconque contact avec la famille.

Le statut militaire de la police ne laisse pas d'inquiéter légitimement certains membres de l'opposition ou les responsables des associations de défense des droits de l'homme: il résulte de ce statut qu'en cas d'abus policiers, les plaintes ne peuvent être déposées que devant des procureurs militaires qui décident, seuls, de l'opportunité d'ouvrir ou non une action contre les policiers fautifs.

...Depuis les cinq années qui se sont écoulées depuis la révolution, on a le sentiment d'un immobilisme délibéré de la part des responsables roumains, qui permet de voir perdurer des hommes, des situations et des attitudes qui sont autant de freins à l'établissement d'un véritable Etat de droit.

Au demeurant, après l'avoir accueillie parmi ses membres, le Conseil de l'Europe a estimé utile de placer la Roumanie "sous surveillance". Récemment encore, le même Conseil a renouvelé aux responsables roumains son exigence de les voir mettre en oeuvre, avec davantage de célérité, leurs engagements: aboutir enfin à une législation, en matière de respect des libertés, qui soit portée aux normes européennes.

Il résulte de cette situation un niveau de vie extrêmement faible, le plus bas sans doute de l'ensemble des pays d'Europe centrale et orientale, compte-tenu de l'ex-Yougoslavie et de l'Albanie. Le salaire moyen y est de 350 francs par mois, et l'achat de produits alimentaires représente plus de 60% du budget des ménages: enfin, 50% des Roumains vivent au-dessous du seuil de pauvreté légalement défini. Le taux de chômage, d'environ 15% de la population, se surajoute à cet ensemble pour constituer les sources d'un malaise social latent.

Conclusions

Il importe enfin de ne pas priver le peuple roumain d'espérance: la situation en Russie

démontre que les difficultés quotidiennes vécues par les peuples sont le meilleur terreau pour les discours démagogiques ou national-populistes.

Intervention du 11 Mai 1994 de M. Alain Lamassoure, Ministre aux Affaires Européennes. (extraits)

Parmi les principales dispositions de cet accord, on doit noter la mise en place d'un dialogue politique. Je tiens à souligner l'innovation que constitue l'insertion, dans cet accord, d'une clause relative au respect des droits de l'homme, des principes démocratiques et des règles de l'économie de marché. Je le souligne d'autant plus que cette clause ne figurait pas dans deux accords précédents passés avec la Pologne et avec la Hongrie, accords que vous avez déjà ratifiés.

L'Union européenne s'est ainsi dotée des moyens juridiques nécessaires pour assurer le respect de certaines valeurs qu'elle estime fondamentale....

Il est ainsi prévu la réalisation progressive, sur une durée maximale de dix ans, d'une zone de libre-échange pour les produits industriels entre la Communauté et la Roumanie...

Répondant au Ministre, M. Michel Poniatoski complétait ainsi son rapport. (extraits)

L'entrée de la Roumanie au Conseil de l'Europe, en 1993, apparaît comme la consécration d'une évolution démocratique qui reste, pour le moins, à parachever. Les structures essentielles de l'Etat n'ont pas encore vraiment changé de mains et les mentalités de certains des principaux dirigeants n'ont pas encore, en tous points, tourné le dos au passé.

Aujourd'hui, ce sont de multiples "blocages" ponctuels mais significatifs que l'on relève. De

Suite page II

manière générale, le travail législatif nécessaire pour que la Roumanie puisse honorer son engagement à adhérer à la Convention Européenne des droits de l'homme demeure considérable. L'aménagement du code pénal roumain, récemment engagé, prendra des années ; jusqu'à son achèvement, des reliques de la législation passée subsisteront, avec ses excès.....

La protection des minorités même si elle a progressé sur le plan statutaire, n'est pas toujours assurée avec la vigilance nécessaire : en témoignent certaines agressions ponctuelles encore récentes contre des membres des minorités tzigane ou magyare.

Il convient également de suivre l'évolution de la liberté d'information dans un pays où les débats parlementaires ne sont pas publics et où il n'existe encore aucune loi garantissant formellement la liberté de la presse.

Je ne sous-estime pas les explications que l'on peut donner à la lenteur de la démocratisation ; la dictature Ceausescu, l'absence, pendant de longues années du moindre espace de liberté, politique et économique, la pauvreté et la misère endurées n'ont pas préparé les esprits à la pratique de la liberté politique. Toutefois, au cours des cinq années qui se sont écoulées depuis la révolution, on a eu le sentiment d'un immobilisme, de la part des responsables roumains, qui permet de voir perdurer des hommes, des situations et des attitudes qui sont autant de freins à l'établissement d'un véritable Etat de droit.....

Présentant devant notre Haute Assemblée les deux accords d'association précédents, passés, l'un entre la Communauté européenne et la Hongrie, l'autre entre la Communauté européenne et la Pologne, j'avais pu souligner tant la maturité démocratique reconquise dans ces deux pays que la réalité d'une transition économique en passe de réussir, même si elle aura été obtenue au prix de sacrifices considérables pour leurs populations.

Aujourd'hui, avec la Roumanie, le discours ne peut être le même : la démocratisation demeure ambiguë et la transition économique tarde à être clairement décidée.

Trois considérations conduisent toutefois à vous proposer de donner un avis favorable sur ce projet de loi....

Premièrement, elle prend une résonance particulière à l'heure où l'on décèle une Europe centrale et orientale qui devient peu à peu captive d'une certaine influence allemande. Avec la Pologne, la Roumanie représente peut-être l'un des éléments d'un rééquilibrage européen qui ne peut être négligé par la France.

Deuxièmement, la Roumanie se trouve au contact d'une des zones les plus fragiles de l'Europe méridionale, où le risque est grand d'une contagion ou d'une extension des conflits existants. La coopération politique et économique prévue par l'accord d'association, en ce qu'elle peut contribuer à mieux asseoir la stabilité interne et externe de la Roumanie, est un levier pour une action préventive.

Troisièmement enfin, il importe de ne pas priver le peuple roumain d'espérance ; la situation en Russie démontre que les difficultés quotidiennes vécues par les peuples sont le meilleur terreau pour

les discours démagogiques ou national-populistes....

M. Alain Lamassoure

D'abord concernant la Roumanie, il est clair que, dans ce pays, la transition démocratique est plus difficile et plus longue que dans d'autres. C'est la raison pour laquelle, avant de donner à la représentation française au Conseil de l'Europe, à Strasbourg, l'instruction de soutenir la candidature de la Roumanie au Conseil de l'Europe, j'ai tenu à aller moi-même à Bucarest pour y rencontrer les autorités roumaines, mais aussi les dirigeants de tous les partis d'opposition, y compris des partis représentant la minorité hongroise. C'est en ayant constaté que tous souhaitent l'entrée de leur pays dans le Conseil de l'Europe que j'ai pu confirmer les instructions qui avaient été données.

En effet, le sentiment général, en Roumanie et ailleurs, est que le meilleur moyen d'encourager le pays à poursuivre sa marche vers la démocratie, l'Etat de droit, le plein respect des droits de l'homme et du citoyen tels que nous les concevons, c'est de l'admettre dans cette organisation. Votre rapporteur a relevé à juste titre que, depuis, la Roumanie fait partie des pays qui font l'objet d'une grande vigilance. Cela était nécessaire, nous sommes confiants pour la suite....

Depuis plusieurs mois, nous avons défini ce que j'appellerai une doctrine française sur les relations entre la Communauté et les pays d'Europe centrale et orientale. L'un des points forts de cette doctrine consiste à définir avec nos partenaires de la Communauté, mais aussi avec les pays d'Europe centrale eux-mêmes, non seulement les critères économiques, mais également, et surtout les critères politiques qui nous permettront de mesurer les progrès de la convergence de leurs économies, de leurs sociétés politiques avec les nôtres, donc leur aptitude à nous rejoindre.

Ce que nous pouvons faire de plus utile à l'égard de ces peuples, c'est d'être précis sur nos critères, sur nos conditions et être fermes ensuite dans l'exécution des traités que nous passons. Peu importe qui gouverne dans ces pays, c'est le choix des peuples qui compte.

En revanche, il est important que, quels que soient les éventuels changements de majorité parlementaire, le cap reste fixé dans l'optique qui nous paraît être la plus souhaitable pour l'ensemble des Européens ; choix de la démocratie, des droits de l'homme, de l'économie de marché, où plus exactement, du modèle européen de l'économie sociale de marché et, plus généralement, choix de l'ancrage européen.

Rapport du 30/06/94 présenté au Sénat par M. Jacques Galliet (extraits)

Par ailleurs, le secteur bancaire reste pour l'essentiel entre les mains de l'Etat ; son rôle régulateur est au demeurant entravé par l'importance des dettes interentreprises, qui constitue un élément de fragilité de l'économie dans son ensemble.

On peut souligner, enfin, que le niveau comparativement modéré du chômage tient plus à l'absence de restructuration du secteur industriel qu'à l'arrêt de la récession, comme en témoigne l'évolution fortement négative de la productivité du travail dans ce secteur depuis 1991.

Echanges commerciaux entre l'Union Européenne et les six pays associés

En milliards d'écus 1993

Pologne	
exp. UE	8,9
imp. UE	6,8
Hongrie	
exp. UE	4,5
imp. UE	3,6
Rép. Tch+ Slov.	
exp. UE	6,5
imp. UE	5,4
4 Visegrad	
exp. UE	19,8
imp. UE	15,8
Roumanie	
exp. UE	2,1
imp. UE	1,5
Bulgarie	
exp. UE	1,2
imp. UE	0,8

En présentant officiellement leurs demandes d'adhésion à l'Union Européenne en avril dernier, les représentants de la Pologne et de la Hongrie - s'appuyant sur des déclarations faites peu auparavant par M. Jacques Delors - ont esquissé un calendrier : début des négociations envisagé pour 1997, adhésion prévue vers l'an 2000, assortie d'une période de transition de 5

à 10 ans.

Même s'il peut paraître quelque peu optimiste, ce calendrier ne peut être aujourd'hui considéré comme totalement irréaliste : si l'on se souvient des déclarations du Président de la République en 1991, assurant qu'il faudrait "des dizaines et des dizaines d'années" avant que se pose véritablement le problème de l'élargissement à l'Est de l'Union, on peut mesurer le chemin parcouru. Le principe de cet élargissement s'est peu à peu imposé, notamment parce qu'il est apparu de plus en plus nettement qu'en l'absence d'une perspective claire d'adhésion à l'Union Européenne, la consolidation des nouvelles démocraties et la réussite de leur transition vers l'économie de marché pourraient se trouver compromises, alors que le succès de ces évolutions est à l'évidence un intérêt essentiel de l'Union. Avoir l'adhésion en "point de mire" donne aux pays intéressés des points de repère et des garanties tant sur le plan économique et financier que sur le plan juridique et politique, et paraît une des conditions essentielles d'un plus large apport d'investissements directs étrangers.

L'observation du dynamisme du secteur privé en Bulgarie et en Roumanie suggère par ailleurs que ces pays, nettement en retard dans leur réorientation par rapport aux pays de Visegrad, n'en sont pas séparés par une coupure telle qu'il conviendrait de réserver à ces derniers la perspective d'une adhésion à un terme relativement proche : il y a un décalage de quelques années et non divergence fondamentale d'évolution : même si la situation de départ de la Roumanie et de la Bulgarie ne leur permet certes pas d'espérer rejoindre de sitôt le niveau par habitant de la Grèce, on ne peut en déduire une incapacité durable de leur part à mener à bien la transition vers l'économie de marché, condition d'une entrée progressive dans le marché commun.

Ensuite, le coût pour l'Union d'une adhésion des pays associés est, dans l'état actuel, extrêmement difficile à évaluer même s'il est acquis qu'il représentera un effort considérable, sans commune mesure avec celui de l'adhésion des pays méditerranéens, du moins si l'on raisonne à structure de dépenses constante.